

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 16.3.2006
COM(2006) 125 konč.

2006/0043 (CNS)

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o sektorju lanu in konoplje

Predlog

UREDBA SVETA

**o spremembi Uredbe (ES) št. 1673/2000 glede pomoči za predelavo lanu in konoplje,
ki se ju goji za vlakna, in Uredbe (ES) št. 1782/2003 glede konoplje,
upravičene do sheme enotnega plačila**

(predložila Komisija)

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o sektorju lanu in konoplje

Člen 15(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1673/2000 o skupni tržni ureditvi za lan in konopljo od Komisije zahteva, da Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo in, če je potrebno, predloge. Poročilo „ *vključuje oceno učinka pomoči za predelavo, zlasti o*

- *položaju proizvajalcev glede posejanih površin in cen, ki so jim plačane,*
- *tržnih trendih za tekstilna vlakna in razvoju novih proizvodov,*
- *predelovalni industriji.*

V poročilu glede na alternativno proizvodnjo navede, ali je industrija zmožna delovati v skladu z določenimi smernicami. Prav tako preuči možnost, ali se po tržnem letu 2005/2006 lahko uveljavi stalna pomoč za predelavo na tono kratkih lanenih vlaken in konopljenih vlaken ter dodatna pomoč na hektar lanu iz člena 4. “

Cilj tega poročila je odgovoriti na ta vprašanja. V zvezi s tem je Komisija upoštevala analizo in rezultate ocenjevalnega poročila o sektorju lanu in konoplje iz oktobra 2005.

1. RAZVOJ V SEKTORJU LANU IN KONOPLJE

Zadnja reforma skupne tržne ureditve za lan in konopljo, ki se gojita za vlakna, je potekala leta 2000. Uvedla je pomoč za predelavo lanene in konopljene slame, namenjene proizvodnji vlaken. Ta pomoč se odobri predelovalcem, medtem ko so proizvajalci lanene in konopljene slame upravičeni do splošnega programa pomoči za poljščine. S tem so se nameravali izogniti špekulativnemu gojenju, ki se je razširilo v okviru prejšnjega programa, in pospešiti proizvodnjo dolgih lanenih vlaken z odobritvijo višjih zneskov pomoči zanje. Rezultati so bili zelo spodbudni: izginila je proizvodnja zaradi pridobitve subvencije in proizvodnja dolgih lanenih vlaken se je znatno povečala. Sedanji proračun skupne tržne ureditve za lan in konopljo znaša skupaj le približno 20 milijonov EUR.

Pomoč, dodeljena odobrenim primarnim predelovalcem, temelji na količini posebnih vlaken, ki so dejansko pridobljena iz slame, za katero je bila sklenjena kupoprodajna pogodba.

Znesek pomoči je:

1. za dolga lanena vlakna:
 - 160 EUR na tono za tržna leta od 2002/2003 do 2005/2006,
 - 200 EUR na tono od tržnega leta 2006/2007 naprej;
2. za kratka lanena in konopljena vlakna (ki vsebujejo največ 7,5 % nečistoč in pezdirja):
 - 90 EUR na tono za tržna leta od 2001/2002 do 2005/2006.

Pod določenimi pogoji lahko države članice odobrijo pomoč tudi za kratka lanena vlakna, katerih odstotek nečistoč in pezdirja je med 7,5 % in 15 %, ter za konopljena vlakna, ki vsebujejo med 7,5 % in 25 % nečistoč in pezdirja.

Pomoč za predelavo se odobri na podlagi maksimalne zajamčene količine na tržno leto, ki znaša 80 823 ton za dolga lanena vlakna ter 146 296 ton za kratka lanena in konopljena vlakna. Ta zneska se razdelita med države članice v obliki nacionalnih zajamčenih količin. Dovoljeni so prenosi kvot med dolgimi lanenimi vlakni in kratkimi vlakni, ob uporabi koeficienta ekvivalentnosti, ki ohranja proračunsko nevtralnost postopka.

Da bi podprli tradicionalno proizvodnjo dolgih lanenih vlaken na nekaterih območjih Nizozemske, Belgije in Francije, se odobri dodatna prehodna pomoč za predelavo odobrenim primarnim predelovalcem.

1.1. Lan

1.1.1. Posejane površine in proizvodnja

Po zadnji širitvi je v Skupnosti več kot 20 % vseh svetovnih površin, posejanih z lanom (po podatkih FAO približno 500 000 ha). Leta 2004 so bile površine za gojenje lanu zgoščene v petih glavnih državah proizvajalkah: v Franciji (65 %), Belgiji (15 %), na Poljskem (7 %), na Češkem (4,4 %) in na Nizozemskem (3,6 %).

Po letu 2001 so se površine, posejane z lanom, ustalile na približno 120 000 ha v EU-25, kar je blizu ravni pred začetkom izvajanja proizvodnje zaradi pridobitve subvencije (leta 1999 so posejane površine dosegle 233 000 ha).

Površine, posejane z lanom, so se znatno povečale v Franciji (za 25 000 ha), zlasti v Normandiji, in v Belgiji/Severni Valoniji (povečanje za 6 500 ha). Na Nizozemskem so se površine za gojenje lanu razširile v omejenem obsegu (za 500 ha).

Dolgoročni trendi v proizvodnji lanene slame kažejo, da ta izrazito niha. Leta 2004 je proizvodnja dosegla 775 000 ton, od česar je bilo 86 % pridelanih v Franciji in Belgiji. Delež novih držav članic ostaja zanemarljiv pri približno 10 % celotne proizvodnje (80 000 ton, proizvedenih leta 2004). Kljub zmanjšanju skupnih obdelovalnih površin po reformi se pri proizvodnji slame kaže naraščajoči trend (za 192 000 ton med letoma 1999 in 2004), kar potrjuje izginjanje špekulativnega gojenja.

V zvezi s proizvodnjo vlaken se je med letoma 2000 in 2004 količina dolgih lanenih vlaken v EU-15 povečala s 93 500 ton na 136 500 ton (60 %), količina kratkih lanenih vlaken pa z 41 000 ton na 60 000 ton (65 %)¹.

Kratka lanena vlakna so običajno stranski proizvod v proizvodnji dolgih lanenih vlaken. Ocenjevalno poročilo poudarja, da v EU ni nobenega predelovalnega obrata, namenjenega izključno proizvodnji kratkih lanenih vlaken, razen nekaterih obratov z zelo omejeno trgovsko dejavnostjo, in sicer:

- dva pilotna obrata v Združenem kraljestvu;
- dva obrata za proizvodnjo celuloze za specialne papirje v Franciji, ki sta izven programa pomoči (glede na stopnje nečistoče);
- obrat v Nemčiji s proizvodnjo, manjšo od 150 ton na leto.

V novih državah članicah prodajna trga za lanena vlakna ostajata tekstilna industrija in tradicionalna uporaba za proizvodnjo vrvi. Kratka lanena vlakna se ne proizvajajo

¹ Količine proizvedenih vlaken se ne ujemajo nujno s tistimi, ki prejemajo pomoč za predelavo.

v specializiranih obratih, ampak so stranski proizvodi v proizvodnji dolgih vlaken. Le v Sloveniji se lan goji za proizvodnjo kratkih lanenih vlaken (leta 2004 je bilo proizvedenih približno 100 ton, v primerjavi s 400 tonami leta 2001).

Kakovost dolgih lanenih vlaken se med državami članicami zelo razlikuje.

1.1.2. Cene

Glede na ocenjevalno poročilo je bilo povprečje cen lanene slame v Franciji med letoma 2001 in 2003 približno 248 EUR/tono, vendar je leta 2002 naraslo na 272 EUR/tono.

Na trgu za dolga lanena vlakna so se cene kljub močnemu izvoznemu povpraševanju znižale glede na povečano vrednost eura v primerjavi z ameriškim dolarjem. Cena dolgih lanenih vlaken se je v obdobju od 2000/2001 do 2003/2004 znižala za 30 % in se leta 2004 ustalila pri 1 600 EUR/tono.

V zvezi s cenami kratkih lanenih vlaken so med julijem 2001 in julijem 2004 v Belgiji, Franciji in na Nizozemskem zabeležili izrazito znižanje cen za 25 do 30 %. Vendar so cene zelo spremenljive in odvisne od gospodarskega namena vlakna:

- industrija za proizvodnjo specialnega papirja: 170 EUR/tono,
- tekstilna vlakna: 345 EUR/tono,
- netkani materiali: 400 EUR/tono,
- sestavljeni materiali: 500 EUR/tono.

Na splošno se je bruto marža na hektar med letoma 1999 in 2003 povečala. Čeprav je reforma iz leta 2000 povzročila padec subvencij, so to zmanjšanje nadomestili dobri tržni trendi in dobri donosi.

Pred reformo je večina proizvajalcev prejela eno četrtno pomoči na hektar površine, posejane z lanom, ostalih 75 % pa se je izplačalo predelovalcu. Kot posledica reforme se je delež kmetov pri subvencijah povečal na več kot 60 %. Tako so prihodki proizvajalcev postali manj odvisni od nihanja cen.

1.1.3. Tržni trendi in predelovalna industrija

Evropska proizvodnja **dolgih lanenih vlaken** se uporablja predvsem v tekstilni industriji. Deleži prodajnih trgov so v zadnjih nekaj letih ostali stabilni, porazdeljeni med oblačila (50 %), gospodinjsko perilo (20 %) in opremo za dom (13 %), ostalo pa se uporablja za izdelovanje proizvodov, kot so vrvi in filtri (17 %).

Lani je bilo izvoženih skoraj 70 % dolgih lanenih vlaken – predvsem na Kitajsko (50 %). Širitev kitajske predilne industrije je povzročila povpraševanje po dolgih lanenih vlaknih in izvoz na Kitajsko se je med letoma 1999 in 2003 povečeval povprečno za 20 % na leto. Med ostalimi trgovskimi partnerji so bile Rusija in nekatere nove države članice (Poljska, Češka in Litva).

Visoko povpraševanje Kitajske je evropske (zlasti francoske) proizvajalce spodbudilo k povečevanju količine v škodo kakovosti.

Končni namen lanenih vlaken je po dodatni predelavi v državah, ki niso članice EU, težko natančno opredeliti. Številni tekstilni polproizvodi in končni proizvodi, ki vsebujejo evropska lanena vlakna, se ponovno izvažajo s Kitajske, zlasti v Evropo in

Združene države. Uvoz lanenih oblačil s Kitajske v EU se je od 1999 do 2003 zviševal za 50 % na leto.

Izvoz proizvedenih tekstilnih proizvodov iz EU v ZDA se je med letoma 1999 in 2003 znižal za 10 % za tkanine in 25 % za oblačila.

Dobiček od prodaje sektorja za dolga lanena vlakna se je v obdobju 2000–2004 ustalil na približno 200 milijonov EUR (183,7 milijonov EUR leta 2003) kot rezultat povečanja prodanih količin in enakomernega nižanja cen.

V primeru **kratkih lanenih vlaken** je tekstilna industrija prevzela približno 40 % proizvodnje čistih lanenih tkanin ali materialov z več vlakni z bombažnimi ali sintetičnimi vlakni. Glavna razvoja na tem trgu po letu 1999 sta bila upad evropske predilne industrije ter povečanje izvoza na Kitajsko in v Hongkong.

Po letu 1999 se je trg za kratka vlakna prilagodil novim tehničnim uporabam. Proizvodnja vlaken v ta namen se je med letoma 1999 in 2003 povečala za skoraj štirikrat, s 4 800 na 18 500 ton, kar ustreza 9 % in 25 % vseh kratkih vlaken.

Delež trga papirne industrije, vključno s cigaretnim papirjem in tehničnimi papirji, se glede na količino (25 000 ton na leto) ni spremenil, njen delež celotne proizvodnje vlaken pa je padel s 45 % na 34 %. Soočal se je tudi z naraščajočo konkurenco lesnih vlaken. Papirna industrija kljub nizkim cenam ostaja privlačen trg za kratka lanena vlakna, ker lahko uporablja velike količine in ne zahteva visokokakovostnih vlaken.

Nove tehnične uporabe kratkih lanenih vlaken predstavljajo 25 % proizvodnje, od česar je le majhen del (2,5 %) namenjen izdelavi netkanih materialov, kot so geotekstilna klobučevina, kmetijska stelja ali izolacijske plošče. Proizvodnja sestavljenih materialov za avtomobilsko industrijo je najbolj razvit nov trg (zlasti v Nemčiji), ki uporablja 16 500 ton (23 %) vseh kratkih lanenih vlaken. V ta namen se lanena vlakna zaradi svoje nizke teže in dobre odpornosti proti udarcem obdelajo v termoplastičnih posodah. Ta trg mnogo obeta, če bodo cene lanenih vlaken ostale stabilne in cene eksotičnih vlaken (sisal, kenaf, juta itd.) ne bodo znatno padle. Jamstvo redne dobave vlaken je močna omejitev za industrijo, zato je konkurenca eksotičnih vlaken resna. Nemška avtomobilska industrija se je odločila spremeniti dobavo vlaken, ko je leta 2001 proizvodnja lanu v Evropi zaradi slabih vremenskih razmer upadla.

Na podlagi povprečnih cen lahko celotno vrednost trga kratkih lanenih vlaken ocenimo na približno 25 milijonov EUR. Uporaba v tekstilni industriji je glavni vir prihodka (10 milijonov EUR), sledijo ji sestavljeni materiali za avtomobilsko industrijo (8,5 milijona EUR). Papirna industrija prispeva le 4,2 milijona EUR. Netkani materiali predstavljajo 0,7 milijona EUR.

Zmožnost sekundarne predelave kratkih lanenih vlaken se je po reformi znatno razširila zaradi boljše uporabe obstoječih zmogljivosti in zgraditve novih obratov za čiščenje.

1.2. Konoplja

1.2.1. Posejane površine in proizvodnja

EU ima relativno pomemben delež v svetovni proizvodnji konoplje s 15 000 ha (po podatkih FAO 29 % od 52 000 ha posejanih površin po svetu). Površine, posejane s

konopljo, so po letu 2001 ostale sorazmerno stalne, vendar še vedno predstavljajo le zanemarljiv delež poljščin. Njihov obseg je veliko manjši kot leta 1998, ko je proizvodnja zaradi pridobitve subvencije dosegla rekordnih 40 000 ha.

Gojenje konoplje je zgoščeno predvsem v šestih državah članicah, v katerih je bilo leta 2004 90 % vseh površin, posejanih s konopljo v EU-25: v Franciji (54 %), Nemčiji (11 %), Združenem kraljestvu (9 %), na Poljskem (6 %), v Italiji (6 %) in Španiji (4 %). V novih državah članicah je 11 % površin, posejanih s konopljo v EU-25 (Poljska 6 %, Madžarska 3 % in Češka 2 %). Vendar je treba opozoriti, da so bile na Madžarskem površine, posejane s konopljo, v 80. letih zelo velike (več kot 60 000 ha leta 1987, 55 % več kot v celotni EGS).

Proizvodnja konopljene slame v EU je izrazito nestalna, kar je povezano z nihanji na obdelovalnih površinah, zlasti v Franciji. Med letoma 2000 in 2004 je bila povprečna proizvodnja konopljene slame 86 000 ton (z največjim obsegom 101 000 ton leta 2003, ki je sovpadal z največjim obsegom obdelovalnih površin 18 000 ha).

Proizvodnja konopljenih vlaken kaže naraščajoči trend ter se je leta 2000 dvignila na 28 000 ton in leta 2004 na 31 000 ton².

1.2.2. Cene

Pred reformo iz leta 2000 se je pomoč na hektar konoplje v celoti izplačevala kmetom. Z reformo sta se celotna podpora in pomoč, izplačana neposredno kmetu, zmanjšali. Kljub temu so se nakupne cene, ki jih plačajo predelovalci proizvajalcem, povečale: v Nemčiji so se cene slame po reformi skoraj podvojile (z 80 EUR na 145 EUR na tono); v Združenem kraljestvu so se zvišale za 22 % (z 90 GBP na tono leta 2001 na 110 GBP leta 2004). V Franciji so v zadnjih treh letih predelovalci konoplje povišanje cen slame preusmerjali s prodajo svojih vlaken papirni industriji. V tej državi so se po reformi cene slame povišale s 60 EUR na 72 EUR na tono.

Med cenami vlaken, ki se uporabljajo v industriji za proizvodnjo specialnih papirjev (povprečno 371 EUR/tono leta 2003), in tistimi za tehnično uporabo (500 EUR/tono za netkane materiale in 600 EUR/tono za plastične sestavljene materiale) obstajajo velike razlike. Med letoma 1999 in 2003 so se cene vlaken za papirno industrijo znatno povečale za 27 %. To je mogoče pojasniti predvsem z dogovorom med predelovalci in papirno industrijo, s katerim želijo nadomestiti zmanjšanje pomoči Skupnosti. Vendar tudi če bi se papirna industrija strinjala s plačevanjem višjih cen predelovalcem konopljenih vlaken, bi na dolgi rok konkurenca tri- do štirikrat cenejših lesnih vlaken resno ogrozila ta trg, vključno s trgov specialnih papirjev.

1.2.3. Tržni trendi in predelovalna industrija

Po zmanjšanju uporabe v papirni industriji v letih 2001 in 2002 se je ta prodajni trg leta 2003 vrnil na obseg uporabljenih vlaken iz leta 1999: 86 % celotne proizvodnje konopljenih vlaken (20 700 ton).

Količina sestavljenih materialov za avtomobilsko industrijo se je s 1 770 ton povečala na 2 470 ton (približno 10 %), 824 ton pa je bilo uporabljenih za netkane materiale za gradbeništvo in izolacijo. Trg izolacijskih materialov ni dosegel pričakovane rasti

² Količine proizvedenih vlaken se ne ujemajo nujno s tistimi, ki prejemajo pomoč za predelavo.

zaradi neugodne razlike v ceni in slabše tehnične učinkovitosti kot pri konkurenčnih vlaknih. Kar zadeva obseg, ostaja dokaj stalen.

Promet trga konopljenih vlaken je blizu 10 milijonov EUR. Večino tega (7,7 milijonov EUR) je prispevala papirna industrija. Industrija sestavljenih materialov ustvari 1,2 milijona EUR, netkani materiali pa 0,4 milijona EUR. Ob upoštevanju razvoja na trgu zmanjšanje zneska pomoči ni vplivalo na konkurenčnost cen konopljenih vlaken v primerjavi z glavnimi konkurenčnimi proizvodi (kratka lanena in lesna vlakna). To lahko pojasnimo s tremi glavnimi razlogi:

- stabilnost marž zaradi prodaje stranskih proizvodov, ki prispevajo približno 50 % prihodkov predelovalcev;
- konopljena vlakna (kot kratka lanena vlakna) ustrezajo nekaterim specifičnim povpraševanjem; tobačna industrija na primer želi stalno sestavo dobav papirja;
- dobro organizirana papirna industrija: nekateri predelovalci konoplje so sklenili ekskluzivne pogodbe o prodaji s proizvajalci papirja.

Rast proizvodnih zmogljivosti za konopljena vlakna je bila skromna, kar je povzročilo zasičenost glavnih proizvodnih obratov (zlasti v Franciji), ki zdaj načrtujejo nadaljnje naložbe, da bi se prilagodili širitvi novih trgov (tehnična vlakna). Sedanje proizvodne zmogljivosti za konopljena vlakna dosegajo 35 000 ton; v prihodnosti bi se lahko povečale za 23 000 ton.

Glavne zmogljivosti za trenje konopljene slame so na približno desetih območjih v Franciji, Združenem kraljestvu, Nemčiji in na Nizozemskem. Zmogljivosti za trenje v EU-15 so v letu 2004/2005 dosegle približno 107 000 ton slame.

1.3. Zaključki o razvoju sektorja

Približno 90 % skupnega prometa v višini 216,5 milijona EUR za lanena in konopljena vlakna iz leta 2003 je izviralo iz „tekstilnega“ trga. „Specialni in tehnični papirji“ so prispevali 8 %, „sestavljene materiali“ 4 % in „netkani materiali“ 1 %.

1. Tekstilni izdelki: po reformi se je trg tekstilnih izdelkov znatno razširil, v skladu s povpraševanjem Kitajske.

Pomoč za predelavo je imela manjši učinek na gospodarske panoge, ki so v proizvodnem procesu za evropsko tekstilno industrijo (predilna industrija in izvoz). Njen glavni prispevek je povečanje kmetijske proizvodnje: pomoč vzdržuje bruto maržo na hektar, ki je ohranila privlačnost pridelovanja lanu in konoplje.

2. Papir: trg za specialne in tehnične papirje je glavni prodajni trg za evropska konopljena vlakna, poleg tega pa je pomemben tudi za kratka lanena vlakna.

Pomembno je poudariti, da v nasprotju z dolgimi lanenimi vlakni, s katerimi oskrbujejo predvsem industrije zunaj EU, proizvodnja konopljenih in kratkih lanenih vlaken oskrbuje evropsko industrijo, ki je pogosto blizu območij, na katerih se ta vlakna proizvajajo.

3. Sestavljeni materiali: ta trg, čeprav z omejeno vrednostjo in obsegom, se je po letu 2000 bistveno razširil, zlasti za kratka lanena vlakna. Pomembno je omeniti, da je pomoč za predelavo bistveno pripomogla k tem novim uporabam s sredstvi za

raziskave in razvoj ter širitev poslovanja. Ukinitve sedanjega programa pomoči bi v tem trenutku lahko ogrozila obstoj tega trga.

4. Netkani materiali: to je manjši trg za konopljena in kratka lanena vlakna. Glavni trg je za proizvodnjo izolacijskih plošč. Njegova rast je omejena, ker so proizvodi na osnovi naravnih vlaken dražji in tehnično manj kakovostni kot konkurenčna vlakna.

Pomoč za predelavo dolgih vlaken je skupaj z ugodnimi razmerami na trgu, ki jih je ustvarilo povpraševanje Kitajske, prispevala k izjemnemu povečanju proizvodnje lanu. To povečanje je povezano s širitvijo predelovalnih zmogljivosti obstoječih podjetij, pomoč pa je omogočila nekaj vlaganj v opremo, raziskave in promocijo.

Kar zadeva konopljo, je pozitiven učinek pomoči na finančno stanje podjetij omogočil povišanje nakupne cene za konopljeno slamo ter vlaganja v raziskave in razvoj ter nove trge. Pomoč je povzročila tudi stabilizacijo (ali majhno izboljšanje) dobav industrijam v nadaljnjem proizvodnem procesu, tako za papirno industrijo kot za nove trge (pomoč je dejavnik stabilizacije, ki industrijam zagotavlja trajnost njihovih dobav).

2. OCENA POMOČI ZA PREDELAVO

Razpoložljivi podatki o rezultatih reforme iz leta 2000 v državah članicah EU-15 so omejeni, ker predelava slame v vlakna traja 22 mesecev in so dokončne številke na voljo šele več kot dve leti po začetku zadevnega tržnega leta. Razen tega 2001/2002 ni reprezentativno tržno leto, ker so na proizvodnjo resno vplivale neugodne vremenske razmere.

Nekatere nove države članice še niso prejele pomoči za predelavo. Kljub temu predelovalci v teh državah vlagajo v obrate, da bi jih prilagodili zakonodaji EU.

V takšnih okoliščinah lahko le v omejenem obsegu sklepamo o učinkovitosti sistema pomoči za predelavo. Težko je preučiti, ali bi se morala pomoč za kratka vlakna in dodatna pomoč na hektar lanu podaljšati preko tržnega leta 2005/2006. Vseeno lahko na podlagi razpoložljivih podatkov in informacij izvajalcev izpostavimo nekatere zaključke.

2.1. Pomen pomoči za industrije v nadaljnjem proizvodnem procesu

Pomoč za predelavo je omogočila razvoj sektorja vlaken in povzročila stabilizacijo glavnih trgov.

V zvezi z **lanom** so se prodajni trgi za dolga vlakna v obdobju 2001–2004 znatno razširili. Vseeno bi se ta trend lahko spremenil, če bi se povpraševanje Kitajske zmanjšalo in/ali bi cene padle, če bi prišlo do neugodnih menjalnih tečajev itd. V sedanjih ugodnih razmerah je težko ocenjevati vlogo pomoči, ker je trg zelo donosen.

V primeru **konoplje** so specialni papirji glavni prodajni trg. Nove tehnične uporabe (sestavljene materiali) še niso dosegle obsežne razvojne faze. Ukinitve pomoči bi v tem trenutku lahko ogrozila nadaljnji razvoj tega trga. Drugi trgi, kot so izolacijske plošče, se prav tako niso razvili, kot je bilo pričakovano, zaradi manj konkurenčnih cen v primerjavi s konkurenčnimi vlakni, kot so steklena vlakna in druga sintetična vlakna.

2.2. Pomoč za kratka vlakna

Izvajanje sedanje skupne tržne ureditve bi pomenilo odpravljanje pomoči za predelavo kratkih vlaken od tržnega leta 2006/2007 naprej.

V primeru **kratkih lanenih vlaken** vpliva pomoči za predelavo ne moremo izpostaviti, ker so skoraj celoten obseg proizvodnje stranski proizvodi trenja dolgih vlaken in površina zemljišč, na katerih se goji lan, namenjen izrecno za proizvodnjo kratkih vlaken, ostaja majhna.

Za **proizvajalce konoplje** bi ukinitve pomoči povzročila sorazmerno znižanje cen. V takem primeru bi se marža za proizvajalce konoplje znatno zmanjšala in bi bila veliko ožja kot marža za gojenje drugih nadomestnih poljščin. Gojenje konoplje je bolj delovno intenzivno kot pri drugih poljščinah. Pričakuje se znatno zmanjšanje površin, posejanih s konopljo, in posledičen padec dobave konopljene slame primarni predelovalni industriji.

Spodnja tabela primerja maržo na hektar različnih poljščin v Franciji in Nemčiji ter kaže zmanjšanje konkurenčnosti gojenja konoplje v odsotnosti prenosa ocenjenih 80 % pomoči za predelavo kmetu:

	Francija			Nemčija		
	konoplja	pšenica	oljna ogrščica	konoplja	ječmen	koruza
Marža (EUR/ha)	554	442	490	486	553	499
Povprečni donos (ton vlaken/ha)	1,95	–	–	1,67	–	–
Dodeljena pomoč (EUR) – 80 %	140	–	–	120	–	–
Marža brez pomoči (EUR/ha)	414	442	490	366	553	499

Opomba: Podatki so ilustrativni in ne omogočajo neposrednih primerjav med državami zaradi različnih metod izračunavanja.

Predvideno povečanje pomoči za dolga vlakna bi ublažilo gospodarski vpliv ukinitve pomoči za industrijo kratkih lanenih vlaken. Zmanjšanje prihodka bi neposredno vplivalo le na specializirane predelovalne obrate, ki sestavljajo zanemarljiv del sektorja.

Nasprotno bi v primeru konoplje ukinitve pomoči lahko ogrozila finančno stanje predelovalcev, za katere pomoč predstavlja pomemben del njihovega čistega dobička. Preživetje predelovalcev, ki se osredotočajo le na vlakna, namenjena novim tehničnim uporabam, bi lahko bilo ogroženo, medtem ko bi se „mešani“ obrati, ki proizvajajo vlakna za specialne papirje in nove trge, vrnili k tradicionalni dejavnosti (papirna industrija). Razen tega bi tradicionalni trg (papir) na srednji rok lahko ogrozili cenejši nadomestni proizvodi ali selitev proizvodnje.

Zato se priporoča širitev podpore za proizvodnjo kratkih lanenih in konopljenih vlaken na naslednji dve tržni leti, da bi industriji omogočili utrjevanje novih trgov za ta vlakna. Poleg tega bi taka širitev zagotovila več časa za ustrezno oceno delovanja skupne tržne ureditve v novih državah članicah.

2.3. Dodatna pomoč

Če se ukine pomoč v višini 120 EUR na ha za regije na Nizozemskem in v Belgiji, bo bruto marža za lan nižja kot marža za pšenico in ječmen. Ker je delovna obremenitev za to poljščino večja kot za žita, ne bo več konkurenčna in pričakuje se lahko veliko zmanjšanje površin, posejanih s konopljo, v regiji polderjev.

Podobna primerjava območij v Franciji in Belgiji, ki izpolnjujejo pogoje za pomoč v višini 50 EUR na ha, ne kaže enakih zaključkov. Ukinitve dodatne pomoči ne bo imela tako

izrazitega vpliva na raven dohodkov proizvajalcev. Kljub temu je prihodnost proizvodnje nekoliko negotova – zlasti v letih s slabimi vremenskimi razmerami.

Pomembno je opozoriti na močna letna nihanja dohodkov iz proizvodnje lanu v nasprotju z večino ostalih poljščin. Pomoč je omogočila ublažitev učinkov selitve v druge regije z nižjimi cenami zemljišč in primernejšimi kmetijskimi strukturami.

Ekonomске analize kažejo, da je bila pomoč v višini 120 EUR na ha za lan, proizveden na Nizozemskem in na belgijskih polderjih, učinkovita pri vzdrževanju ali celo rahlem povečanju površin, posejanih s konopljo, na teh območjih. Vendar te študije ne določajo ustreznega obsega pomoči za ta območja. Predlagano je ohranjanje sedanjega obsega pomoči za obdobje dveh let.

2.4. Raven nečistoč

Kar zadeva raven nečistoč, ta ukrep izvira iz druge polovice 90. let, iz obdobja, ki so ga zaznamovale velike špekulacije. Njegov cilj je bil uvesti obveznost izvajanja dragega čiščenja vlaken, s čimer bi skušali preprečiti proizvodnjo vlaken zelo nizke kakovosti, ki niti niso bila namenjena za trg.

Vendar je pri kratkih vlaknih za papirje visoka raven nečistoč dejansko nujna za nadaljnjo predelavo. Stroški čiščenja so tako visoki, da so izenačeni z dodano vrednostjo proizvodov ali jo celo presegajo.

V primeru tekstilne industrije se zahteva nizko raven nečistoč. Vendar si zaradi višjih prodajnih cen predelovalci prizadevajo za čiščenje vlaken.

Tudi pri tehničnih vlaknih se za nekatere trge zahteva nizko raven nečistoč.

Zato v praksi večina držav članic odstopa od najvišje dovoljene ravni nečistoč. V skladu s sistemom je treba na podlagi ravni nečistoč izračunati zmanjšanje pomoči, kar povzroča birokratsko breme, vendar je edini način za zagotavljanje pravične razdelitve pomoči.

Ker se trgi za kratka vlakna razvijajo in še niso zelo stabilni, je priporočljivo razširiti sedanje določbe, vključno z zmanjšanjem pomoči sorazmerno z ravni nečistoč.

3. POVZETEK IN ZAKLJUČKI

To poročilo je bilo sestavljeno na podlagi zahteve Sveta za oceno vpliva pomoči za predelavo lanu in konoplje v vlakna, ki jo je uvedla zadnja reforma o skupni tržni ureditvi za ta sektor, ki je začela veljati 1. julija 2001.

Glede na izvedeno analizo je treba predlagati podaljšanje obstoječega programa pomoči za določeno obdobje. To bi zagotovilo čas za pridobivanje več izkušenj, kar je zlasti potrebno v primeru novih držav članic. Pomoč za kratka vlakna in dodatna pomoč za gojenje lanu na nekaterih tradicionalnih površinah za gojenje bi se zato morali razširiti v skladu s sedanjimi pogoji.

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

Člen 15(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1673/2000 o skupni tržni ureditvi za lan in konopljo določa:

„Leta 2005 Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o pomoči za predelovanje, po potrebi skupaj s predlogi.

Poročilo vključuje oceno učinka pomoči za predelavo, zlasti o

- položaju proizvajalcev glede posejanih površin in cen, ki so jim plačane,*
- tržnih trendih za tekstilna vlakna in razvoju novih proizvodov,*
- predelovalni industriji.*

V poročilu glede na alternativno proizvodnjo navede, ali je industrija zmožna delovati v skladu z določenimi smernicami. Prav tako preuči možnost, ali se po tržnem letu 2005/2006 lahko uveljavi stalna pomoč za predelavo na tono kratkih lanenih vlaken in konopljenih vlaken ter dodatna pomoč na hektar lanu iz člena 4.“

Celovita ocena sedanje ureditve sektorjev za lan in konopljo³ se zdi pozitivna in vodi do zaključka, da trenutna skupna tržna ureditev dobro deluje. Najpomembnejša posledica uvedbe pomoči za predelavo vlaken je odprava špekulativne proizvodnje. Reforma iz leta 2000 je znatno zmanjšala izdatke Skupnosti in ustalila proračun na približno 20 mio EUR. Poleg tega je reforma povzročila rast gospodarsko uspešnih trgov in na splošno zaščitila, v nekaterih primerih pa tudi izboljšala dohodek proizvajalcev v zadevnem obdobju.

Pomoč za predelavo podpira proizvodnjo EU konopljenih in lanenih vlaken in materialov, kar ima pozitiven učinek na okolje (ohranjanje biološke raznovrstnosti). Poleg tega pomoč skupne tržne ureditve za predelavo pomaga ohranjati in ustvarjati delovna mesta v tradicionalno proizvodnih regijah in na drugih območjih ter podpira investicije v raziskave in razvoj za izboljšanje postopkov predelave in razvoj novih proizvodov, ki vsebujejo rastlinska vlakna.

Težko je oceniti celotni učinek reforme 2000 in izločiti vlogo pomoči za predelavo na proizvodnjo držav članic EU-15. Samo številke za tržni leti 2002/2003 in 2003/2004 so dokončne in reprezentativne, saj je na pridelek leta 2001/2002 močno vplivalo slabo vreme.

Izmed novih držav članic, ki so k Evropski uniji pristopile 1. maja 2004, je šest proizvajalk lanenih vlaken in tri proizvajalke konopljenih vlaken. Trenutno dostopni podatki ne dovoljujejo podrobne analize proizvodnih trendov in izvajanja sistema v navedenih državah članicah.

Zaradi teh razmer se predlaga dveletno podaljšanje sistema, ki je v veljavi v tržnem letu 2005/2006. Zato se do tržnega leta 2007/2008 pomoč za dolga lanena vlakna ohrani na sedanji stopnji 160 EUR na tono, pomoč za kratka lanena vlakna in konopljena vlakna pa na 90 EUR na tono. Za nacionalne zajamčene količine se še naprej uporabljajo sedaj veljavne stopnje.

Glede najvišje dovoljene vsebnosti nečistoč in pezdirja se ob upoštevanju, da večina držav članic uporablja odstopanje od zgornje meje 7,5 % in da nekatere končne uporabe zahtevajo

³ Glej ocenjevalno poročilo, zaključeno oktobra 2005: „Evaluation de l'organisation commune de marché dans le secteur du lin et du chanvre“: http://europa.eu.int/comm/agriculture/eval/index_fr.htm

visoko raven nečistoč, ohranja sedanji sistem, ki državam članicam omogoča odobritev pomoči za kratka lanena vlakna z največ 15 % nečistoč in pezdirja, za konopljena vlakna pa z največ 25 % nečistoč in pezdirja.

Dodatna pomoč, ki se dodeli primarnim predelovalcem dolgih lanenih vlaken na nekaterih tradicionalnih proizvodnih območjih Nizozemske, Belgije in Francije ostane nespremenjena, to je pomoč v višini 120 EUR na hektar v coni I in v višini 50 EUR na hektar v coni II, kot določa Uredba (ES) št. 1673/2000.

To podaljšanje sedanjega sistema bo omogočilo temeljitejšo analizo na podlagi v tem času nabranih izkušenj in bo pustilo dovolj časa za dokončanje celovite ocene učinka, da se oceni možnost poenostavitve sheme te pomoči, tako da se jo vključi v splošni okvir Uredbe Sveta (ES) št. 1782/2003 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor v okviru skupne kmetijske politike in o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete.

Ob presoji ureditve za lan in konopljo, ki se ju goji za vlakna, je primerno spremeniti Uredbo Sveta (ES) št. 1782/2003 tako, da se konopljo poleg proizvodnje za vlakna goji tudi za uporabo na drugih področjih.

V skladu s členom 52 zgoraj navedene uredbe je zemljišče za proizvodnjo konoplje upravičeno do sheme enotnega plačila, če pri sorti konoplje vsebnost tetrahidrokanabinola ne presega 0,2 %, surovine pa se uporabijo za predelavo v tekstilna vlakna. Drugi pogoj, ki izhaja iz prejšnjega razmerja med ureditvijo za poljščine in pomočjo za industrijo vlaken, v shemi enotnega plačila ni več potreben, poleg tega pa ta pogoj dejansko prepoveduje uporabo konoplje za druge industrijske uporabe, npr. za energijo.

Predlog

UREDBA SVETA

**o spremembi Uredbe (ES) št. 1673/2000 glede pomoči za predelavo lanu in konoplje,
ki se ju goji za vlakna, in Uredbe (ES) št. 1782/2003 glede konoplje,
upravičene do sheme enotnega plačila**

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti tretjega pododstavka člena 37(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta⁴,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Člen 15(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1673/2000 z dne 27. julija 2000 o skupni tržni ureditvi za lan in konopljo, ki se ju goji za vlakna⁵ določa, da Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o pomoči za predelovanje, po potrebi skupaj s predlogi. Na podlagi tega poročila je primerno, da je sedanji sistem še nadalje veljaven do vključno tržnega leta 2007/2008.
- (2) Pomoč za predelavo kratkih lanenih vlaken in konopljenih vlaken, ki ne vsebujejo več kot 7,5 % nečistoč in pezdirja, se uporablja do tržnega leta 2005/2006. Vendar pa je treba ob upoštevanju ugodnih trendov na trgu za te vrste vlaken, ki so vključena v sedanjo shemo pomoči, in zaradi prispevanja k utrjevanju novih proizvodov in njihovih prodajnih trgov uporabo te pomoči podaljšati do konca tržnega leta 2007/2008.
- (3) Uredba (ES) št. 1673/2000 določa povečanje stopnje pomoči za predelavo dolgih lanenih vlaken od tržnega leta 2006/2007 dalje. Ker se pomoč za predelavo kratkih lanenih vlaken ohranja do tržnega leta 2007/2008, je treba pomoč za predelavo dolgih lanenih vlaken omejiti na sedanjo stopnjo do tržnega leta 2007/2008.
- (4) Za pospeševanje proizvodnje visokokakovostnih kratkih lanenih in konopljenih vlaken, se pomoč dodeli za vlakna, ki vsebujejo največ 7,5 % nečistoč in pezdirja. Vendar pa lahko države članice odstopajo od te meje in dodelijo pomoč za predelavo kratkih lanenih vlaken, ki vsebujejo med 7,5 % in 15 % nečistoč in pezdirja, ter konopljenih vlaken, ki vsebujejo med 7,5 % in 25 % nečistoč in pezdirja. Ker imajo

⁴ UL C ..., ..., str. ...

⁵ UL L 193, 29.7.2000, str. 16. Uredba, kakor je nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 393/2004 (UL L 65, 3.3.2004, str. 4).

države članice to možnost samo do tržnega leta 2005/2006, je treba državam članicam podaljšati možnost odstopanja od te meje še za dve tržni leti.

- (5) Treba je podaljšati obdobje veljavnosti uporabe količin, ki jih določijo države, da se še naprej zagotovi primerna stopnja proizvodnje v vsaki državi članici.
- (6) Z dodatno pomočjo se je podpiralo nadaljevanje tradicionalne proizvodnje lanu v nekaterih regijah na Nizozemskem, v Belgiji in Franciji. Za nadaljnje omogočanje postopnega prilagajanja kmetijskih struktur novim tržnim razmeram je nujno to tradicionalno pomoč podaljšati do tržnega leta 2007/2008.
- (7) Komisija mora Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti poročilo dovolj časa pred začetkom tržnega leta 2008/2009, da se lahko oceni, ali je treba sedanji sistem prilagoditi ali se lahko nadaljuje.
- (8) Uredba Sveta (ES) št. 1782/2003 z dne 29. septembra 2003 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor v okviru skupne kmetijske politike in o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete ter o spremembi uredb (EGS) št. 2019/93, (ES) št. 1452/2001, (ES) št. 1453/2001, (ES) št. 1454/2001, (ES) št. 1868/94, (ES) št. 1251/1999, (ES) št. 1254/1999, (ES) št. 1673/2000, (EGS) št. 2358/71 in (ES) št. 2529/2001⁶ določa, da je samo konoplja, ki se jo goji za vlakna, upravičena do sheme enotnega plačila iz Naslova III navedene Uredbe. Primerno je določiti, da je upravičena tudi konoplja za druge industrijske uporabe.
- (9) Uredbi (ES) št. 1673/2000 in (ES) št. 1782/2003 je treba ustrezno spremeniti –

SPREJEL NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Uredba (ES) št. 1673/2000 se spremeni:

- 1) V členu 2 se odstavek 3 nadomesti z:

„1. Vsota pomoči za predelavo na tono vlaken se določi, kot sledi:

- a) za dolga lanena vlakna:
 - 100 EUR za tržno leto 2001/2002,
 - 160 EUR za tržna leta od 2002/2003 do 2007/2008,
 - 200 EUR od tržnega leta 2008/2009 dalje;
- b) za kratka lanena in konopljena vlakna, ki vsebujejo največ 7,5 % nečistoč in pezdirja: 90 EUR za tržna leta od 2001/2002 do 2007/2008.

⁶ UL L 270, 21.10.2003, str. 1. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 2183/2005 (UL L 347, 30.12.2005, str. 56).

Vendar pa se sme država članica glede na tradicionalne trge od tržnega leta 2001/2002 do 2007/2008 prav tako odločiti, da odobri pomoč:

- za kratka lanena vlakna, katerih odstotek nečistoč in pezdirtja je med 7,5 % in 15 %,
- za konopljena vlakna, katerih odstotek nečistoč in pezdirtja je med 7,5 % in 25 %.

V primerih iz drugega pododstavka država članica odobri pomoč za količino, ki ni večja od proizvedene količine, na podlagi 7,5 % nečistoč in pezdirtja.“

2) V členu 3(2) se drugi pododstavek nadomesti z:

„Nacionalne zjamčene količine za kratka lanena vlakna in konopljena vlakna se od tržnega leta 2008/2009 dalje ne uporabljajo več.

3) V prvem odstavku člena 4 se letnica „2005/2006“ zamenja z letnico „2007/2008“.

4) Člen 12 se črta.

5) V členu 15 se doda naslednji odstavek:

„3. Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, po potrebi skupaj s predlogi, dovolj zgodaj, da se omogoči izvajanje predlaganih ukrepov v tržnem letu 2008/2009.

V poročilu se oceni vpliv pomoči za predelavo na proizvajalce, predelovalno industrijo in trg tekstilnih vlaken. Prouči se možnost podaljšanja pomoči za predelavo za kratka lanena vlakna in konopljena vlakna ter dodatne pomoči po tržnem letu 2007/2008 kot tudi možnost vključitve te sheme pomoči v splošni okvir podpore za kmete v okviru skupne kmetijske politike, kot je določeno v Uredbi (ES) št. 1782/2003.“

Člen 2

V Uredbi (ES) št. 1782/2003 se člen 52 nadomesti z:

„Člen 52 Proizvodnja konoplje

1. V proizvodnji konoplje pri uporabljenih sortah vsebnost tetrahidrokanabinola ne sme presegati 0,2 %. Države članice vzpostavijo sistem preverjanja vsebnosti tetrahidrokanabinola pri poljščinah na vsaj 30 % površin, ki so posejane s konopljo. Če pa država članica uvede sistem predhodne odobritve za tako gojenje, se preverjanje opravi na vsaj 20 % površin s konopljo.
2. V skladu s postopkom iz člena 144(2) je dodelitev plačil pogojena z uporabo certificiranih semen nekaterih sort.“

Člen 3

Ta uredba začne veljati sedmi dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik

FINANČNI IZKAZ

1. PRORAČUNSKA VRSTICA: 05 02 07 01		ODOBRENA PRORAČUNSKA SREDSTVA: 24 mio EUR						
2. NASLOV UKREPA: Sprememba Uredbe 1673/2000 – pomoč za predelavo dolgih in kratkih vlaken ter konoplje								
3. PRAVNA PODLAGA: Člen 37 Pogodbe								
4. CILJI UKREPA: Podaljšati veljavno ureditev za obdobje dveh let								
5. FINANČNE POSLEDICE		OBDOBJE 12 MESECEV (v mio EUR)		TEKOČE PRORAČUNSKO LETO 2006 (v mio EUR)		NASLEDNJE PRORAČUNSKO LETO 2007 (v mio EUR)		
5.0 ODHODKI V BREME – PRORAČUNA ES (NADOMESTILA/INTERVENCIJE) – DRŽAVNIH PRORAČUNOV – DRUGIH PODROČIJ		4,84		0		2,9		
5.1 PRIHODKI – LASTNI VIRI ES (DAJATVE/CARINE) – NA NACIONALNI RAVNI		–		–		–		
5.0.1 PREDVIDENI ODHODKI		2008 4,84 mio EUR		2009 1,94 mio EUR				
5.1.1 PREDVIDENI PRIHODKI		–		–				
5.2 METODA IZRAČUNA: Skupni odhodki za to postavko v letu 2005: 20,045 mio EUR Skupni odhodki za to postavko v letu 2004: 17,893 mio EUR <u>Odhodki – sedanja ureditev</u> Tržno leto 2002/2003: 18,8 mio EUR, razdeljeni na sledeči način: Dolga vlakna 100 000 t x 160 EUR = 16 mio EUR Kratka vlakna/konoplja: 14 444 t x 90 EUR = 1,3 mio EUR Dodatna pomoč: 1,5 mio EUR Tržno leto 2003/2004: 20,19 mio EUR Dolga vlakna: 101 125 t x 160 EUR = 16,18 mio EUR Kratka vlakna/konoplja: 21 767 t x 90 EUR = 1,959 mio EUR Dodatna pomoč: 2 mio EUR <u>Ocena</u> Sprememba Uredbe št. 1673/2000 za tržna leta 2006/2007 in 2007/2008								
		Stara pomoč		Nova pomoč			Finančne posledice	
Največja zjam. količina dPomoč		Mio EUR		Ocenjene količine		Pomoč	Mio EUR	Mio EUR
Dolga vlakna		80 823	x 200 =	16,16	102 124	x 160 =	16,34	
Kratka vlakna/konoplja				0 29 600	x 90 =		2,66	
Dodatna pomoč				0			2	
Skupaj				16,16	Skupaj		21,00	4,84
6.0 ALI SE PROJEKT LAHKO FINANCIRA IZ ODOBRENIH PRORAČUNSKIH SREDSTEV, VKLJUČENIH V USTREZNO POGLAVJE TEKOČEGA PRORAČUNA? DA NE								
6.1 ALI SE PROJEKT LAHKO FINANCIRA S PRENOSI MED POGLAVJI TEKOČEGA PRORAČUNA? DA NE								
6.2 ALI BO TREBA SPREJETI DODATEN PRORAČUN? DA NE								
6.3 ALI BO ODOBRENA PRORAČUNSKA SREDSTVA TREBA VKLJUČITI V PRIHODNJE PRORAČUNE? DA NE								
OPOMBE: Glede na težnje so predvidene posledice v višini 4,48 mio EUR. Vendar če bi bile dosežene največje zjamčene količine dolgih in kratkih vlaken, bi to pomenilo posledice v višini 11,94 mio EUR in skupni odhodki v višini 28,10 mio EUR.								